

LOKALNI RAZVOJ POD VODSTVOM ZAJEDNICE

KOHEZIJSKA POLITIKA ZA RAZDOBLJE 2014. – 2020.

Vijeće Europske unije formalno je u prosincu 2013. podržalo nova pravila i zakone koji upravljaju sljedećim krugom ulaganja u sklopu kohezijske politike EU-a za razdoblje 2014. – 2020.

Ovaj informativni popis jedan je u seriji popisa koji ističu ključne elemente novog pristupa.

Sadržaj

Tema

Što je lokalni razvoj pod vodstvom zajednice (CLLD)?

Što je cilj?

Ključne sastavnice lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice

Što je novo?

Kako primjenjivati različite fondove u lokalnom razvoju pod vodstvom zajednice?

Kakve u implikacije zajedničke metodologije?

Način na koji udruga LEADER ⁽¹⁾, koja se financira iz sredstava za strukturni i ruralni razvoj, posljednjih 20 godina pristupa lokalnom razvoju pod vodstvom zajednice (CLLD) pomogao je subjektima u ruralnom sektoru da razmotre dugoročni potencijal svojih lokalnih regija te se pokazao kao učinkovito sredstvo za provedbu razvojne politike. Europska komisija promovirala je taj način provedbe i putem inicijativa zajednice URBAN ⁽²⁾ i EQUAL ⁽³⁾. Udruga za regionalni razvoj LEADER, koja prima podršku od EU-a od 1991. godine, postala je važna sastavnica politike ruralnog razvoja te je iznimno dobro prihvaćena u cijeloj Europi. Od 2007. godine politika lokalnog razvoja primjenjuje se i u okviru Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo u svrhu podrške održivom razvoju ribarskih zajednica.

Članci 32. – 35. ⁽⁴⁾ Propisa o zajedničkim odredbama (EU) br. 1303/2013 temelje se za CLLD na pristupu udruge LEADER, a odnose se na četiri fonda obuhvaćena Zajedničkim strateškim okvirom – Europski fond za regionalni razvoj, Europski socijalni fond, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj te Europski fond za pomorstvo i ribarstvo – u programskom razdoblju od 2014. – 2020. (ESI fondovi – Europski strukturni i investicijski fondovi).

CLLD specifičan je alat za primjenu na podregionalnoj razini koji nadopunjuje druge oblike razvojne podrške na lokalnoj razini. CLLD može mobilizirati i uključiti lokalne zajednice i organizacije u postizanje ciljeva strategije Europa 2020. – pametnog, održivog i uključivog razvoja, poticanja teritorijalne kohezije i ostvarivanja specifičnih ciljeva politike.

Što je lokalni razvoj pod vodstvom zajednice (CLLD)?

Jedinstvena metodologija koja se odnosi na CLLD za ESI fondove i koja:

- » je usmjerena na specifična **podregionalna područja**
- » je pod vodstvom zajednice, odnosno **lokalnih akcijskih skupina** sastavljenih od predstavnika lokalnih javnih i privatnih društveno-ekonomskih interesa
- » se provodi putem integriranih **strategija lokalnog razvoja temeljenih na jednom području**, primjenjivih na više sektora i osmišljenih s obzirom na **lokalne potrebe i potencijal**, te
- » uzima u obzir lokalne potrebe i potencijal te uključuje **inovativne značajke** u lokalni kontekst, **umrežavanje** i, prema potrebi, **suradnju**.

Ta će jedinstvena metodologija omogućiti **povezano i integrirano korištenje fondova u svrhu provedbe strategija lokalnog razvoja**.

---

(1) LEADER: *Liaison Entre Actions pour le Développement de l'Economie Rurale* – poveznice između ruralnog gospodarstva i razvojnih aktivnosti.

(2) Inicijativa zajednice fonda EFRR URBAN II pružala je podršku inovativnim strategijama za održivu gospodarsku i društvenu obnovu na ograničenom broju urbanih područja diljem Europe u razdoblju od 2000. do 2006.; inicijativa zajednice URBAN trajala je od 1994. do 1999. godine.

(3) Inicijativa EQUAL fonda ESF bila je usmjerena na podršku inovativnim transnacionalnim projektima koji su se bavili problemima diskriminacije i nepovoljnog položaja na tržištu rada od 2000. do 2006.

(4) Pročitajte članke 32. – 35. Propisa o zajedničkim odredbama o fondovima EFRR, ESF, Kohezijskom fondu, EPFRR i EFPR.

Što je cilj?

[↑ vrh](#)

Glavni ciljevi zajedničkog pristupa ESI fondova su pojednostavljenje i proširenje primjene lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice kao metode razvoja. CLLD će postići sljedeće:

- » potaknuti lokalne zajednice da **razvijaju integrirane pristupe od najniže prema najvišoj razini** u slučajevima kada postoji potreba za odgovorom na teritorijalne i lokalne izazove kojima treba strukturna promjena
- » **izgraditi kapacitet zajednice i stimulirati inovaciju** (uključujući društvenu inovaciju), poduzetništvo i sposobnost za promjene, što će postići poticanjem razvoja i otkrivanjem neiskorištenog potencijala unutar zajednica i teritorija
- » **promovirati vlasništvo zajednice** povećavajući sudjelovanje unutar zajednica te stvoriti osjećaj uključenosti i posjedovanja koji može poboljšati učinkovitost politika EU-a, te
- » **pomoći upravljanju na više razina** pronalazeći način na koji će se lokalne zajednice u potpunosti uključiti u provođenje ciljeva EU-a u svim područjima.

Ključne sastavnice lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice [↑ vrh](#)

- » **Lokalne akcijske skupine** trebale bi se sastojati od predstavnika lokalnih javnih i privatnih društveno-ekonomskih interesa, kao što su poduzetnici i njihova udruženja, lokalne vlasti, udruženja susjeda ili ruralnog stanovništva, skupine građana (manjine, građani starije životne dobi, žene/muškarci, mladež, poduzetnici itd.), organizacije zajednice i dobrovoljne organizacije itd. Barem 50% glasova u postupku odabira članstva trebaju dati partneri koji nisu javna vlast, a nijedna interesna skupina ne bi trebala imati više od 49% glasova.
- » **Strategije lokalnog razvoja** moraju biti usklađene s odgovarajućim programima ESI fondova iz kojih se financiraju. Moraju definirati područje i stanovništvo na koje se strategija odnosi, sadržavati analizu razvojnih potreba i potencijala dotičnog područja uključujući analizu prednosti, slabosti, mogućnosti i prijetnji (SWOT analizu), te opisati ciljeve i integrirana i inovativna obilježja strategije, uključujući mjerljive ciljeve za ishode ili rezultate. Strategije također trebaju sadržavati akcijski plan, koji će pokazati kako se ciljevi prenose u konkretne projekte, modele upravljanja i praćenja, te plan financiranja.
- » **Područje i stanovništvo obuhvaćeno** određenom lokalnom strategijom treba biti koherentno i posjedovati dovoljnu kritičnu masu za uspješnu provedbu. Lokalna akcijska skupina mora definirati područja i stanovništvo koje će biti obuhvaćeno strategijama, ali to mora biti usklađeno s kriterijima iz članka 33.(6.) Propisa o zajedničkim odredbama. Broj stanovnika obuhvaćenih strategijama treba biti između 10 000 i 150 000, što je u skladu s odredbama iz razdoblja 2007. – 2013. prema programu LEADER. Komisija može prihvatiti smanjenje tih iznosa u opravdanim slučajevima na temelju prijedloga zemlje članice. Primjerice, prosječan broj stanovnika obuhvaćenih programima URBAN II, koje je u razdoblju od 2000. do 2006. financirao EFRR, iznosio je otprilike 30 000 ljudi.

Što je novo?

[↑ vrh](#)

U programskom razdoblju od 2014. – 2020. izraženija podrška u obliku zajedničkog zakonskog okvira i usklađenih pravila za četiri ESI fonda povećat će dosljednost i potaknuti davanje podrške jednoj strategiji lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice iz nekoliko fondova.

Nekoliko obilježja Zajedničkih odredbi za ESI fondove usmjereno je na pojednostavljenje provedbe lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice za one koji ga provode:

- » **Jedna metodologija za lokalni razvoj pod vodstvom zajednice** vrijedit će za sve ESI fondove i regije – što će svim teritorijima omogućiti da imaju koristi od pomoći EU-a za izgradnju kapaciteta, lokalnih javno-privatnih partnerstva i njihovih strategija, umrežavanja i razmjene iskustva.
- » **Pomoć iz ESI fondova bit će dosljedna i koordinirana.** To će korisnicima olakšati stvaranje strategija za financiranje iz više fondova koje će bolje odgovarati njihovim potrebama i područjima, primjerice, na područjima koja imaju ruralna i urbana obilježja. To će se osigurati putem koordinirane izgradnje kapaciteta, odabira, odobravanja i financiranja strategija za lokalni razvoj pod vodstvom zajednice te lokalnih akcijskih skupina.
- » **Vodeći fond:** U slučaju strategija koje se zajednički financiraju postojat će mogućnost da se tekući troškovi povezani s upravljanjem provedbom i pokretanjem strategije lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice financiraju kroz samo jedan fond (tj. vodeći fond).
- » **Poticaji:** što se tiče kohezijske politike, za operativne programe čija se cijela prioritetna os ispunjava putem lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice, maksimalna stopa sufinanciranja iz fonda EFRR i/ili ESF na razini prioritetne osi povećat će se za 10 postotnih bodova ⁽⁵⁾. U slučaju fonda EPFRD, ovisno o okolnostima, najviša stopa sufinanciranja lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice može iznositi između 80 % i 90 % ⁽⁶⁾. Za fond EPRF (nacrt) najviša stopa sufinanciranja iznosi 75 % ⁽⁷⁾, a ako se prioritet Unije posvećen teritorijalnom razvoju u ribarskim područjima odnosi isključivo na lokalni razvoj pod vodstvom zajednice, stopa se povećava za 10 postotnih bodova.

Kako primjenjivati različite fondove u lokalnom razvoju pod vodstvom zajednice?

[↑ vrh](#)

EFRR/ESF: usvajanje Lisabonskog ugovora i strategije Europa 2020. čine naglašeni razlog za integrirani i uključivi pristup rješavanju lokalnih problema. Usredotočenost na kvalitetu razvoja, kao i potreba da on bude uključiv i održiv, znače da u skladu s ciljevima gospodarske, društvene i teritorijalne povezanost, kohezijska politika treba podržati aktivnosti koje će se baviti pitanjima nezaposlenosti, oskudice i siromaštva.

Pristup temeljen na zajednici nije nov. Urbani pilot-projekti ⁽⁸⁾ provedeni 1990.-ih godina i programi inicijative u zajednici URBAN (1994. – 1999. i 2000. – 2006.), koje je financirao EFRR, te inicijativa EQUAL (2000. – 2006.), koju je financirao ESF, temeljili su se na lokalnim partnerstvima te predstavljaju koristan izvor iskustva za pristup lokalnom razvoju pod vodstvom zajednice.

(5) Pročitajte članak 120. (5.) Propisa o zajedničkim odredbama o fondovima EFRR, ESF, Kohezijskom fondu, EPFRD i EFPR.

(6) Pročitajte članak 59. (4.) (a) Propisa (EU) br. 1305/2013 o financiranju ruralnog razvoja iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRD).

(7) Pročitajte članak 94. (4.) nacrtu Propisa o fondu EFPR.

(8) U razdoblju od 1990. do 1993. pokrenuta su ukupno 33 pilot projekta urbanog razvoja prema članku 10. Europskog fonda za ruralni razvoj. Ti su projekti provedeni u 11 zemalja članica s ciljem potpore inovacijama u urbanoj obnovi i planiranju u okviru opće politike promoviranja gospodarske i društvene kohezije.

EPFRR: Važnost uključenosti zajednice pokazao je uspjeh lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice koji je bio podržan pristupom udruge LEADER. Uspjeh tog pristupa očituje se u više od 2 300 lokalnih akcijskih skupina koje sada djeluju diljem EU-a s ukupnim sredstvima od 5,5 milijardi eura (6% iz fonda EPFRR).

Pristup LEADER-a služi kao osnova za novu inicijativu Komisije za lokalni razvoj pod vodstvom zajednice jer je: vezan uz područje, organiziran od najniže prema najvišoj razini, javno-privatni, integriran, temeljen na suradnji te uključuje korištenje mreža. Obavezno izdvajanje 5% sredstava svake zemlje članice dodijeljenih iz fonda EPFRR nastavit će se u razdoblju od 2014. – 2020., dok će novi zakonski okvir također ojačati integrirani vid pristupa.

EFPR: četvrta prioritetna os Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo (EFPR) pruža potporu održivom razvoju u ribarskim područjima od 2007. godine, osiguravajući da se postupci lokalnih akcijskih skupina za ribarstvo (FLAG-ova) nadograđuju na jedinstvene prednosti i mogućnosti pojedinih ribarskih područja, da iskorištavaju nova tržišta i proizvode te koriste znanje, energiju i resurse lokalnih subjekata iz svih sektora.

Sada djeluje preko 300 takvih skupina u dvadeset i jednoj zemlji članici. Novi zajednički pristup ESI fondova ojačat će sposobnost takvih lokalnih akcijskih skupina za ribarstvo da djeluju i stvaraju veće mogućnosti za integriranu suradnju s drugim sektorima i okolnim područjima.

Kakve u implikacije zajedničke metodologije?

[↑ vrh](#)

- » Budući da je lokalni razvoj pod vodstvom zajednice vezan uz određeno područje, a može se financirati iz različitih ESI fondova, on predstavlja idealnu metodologiju za povezivanje urbanih, ruralnih i ribarskih područja.
- » U svojim sporazumima o partnerstvu zemlje članice određuju kako namjeravaju podržati lokalni razvoj pod vodstvom zajednice te navode na kojoj vrsti područja bi se on mogao provesti. Iako je program lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice dodatna mogućnost za fondove EFRR, ESF i EFPR, za EPFRR on je obavezan.
- » Budući da strategije za lokalni razvoj pod vodstvom zajednice koje sastavljaju lokalne akcijske skupine mogu obuhvaćati djelovanje za jedan fond ili više njih, između fondova mora postojati dosljednost i koordiniranost. Zemlje članice i upravne vlasti morat će definirati kriterije odabira strategija lokalnog razvoja te osigurati koordinaciju poziva i procedura među fondovima. Odabir i odobravanje strategija vršit će odbor koji će u tu svrhu postaviti zadužene upravne vlasti, a koji će osiguravati da financiranje strategija iz više fondova bude koordinirano za cjelokupnu strategiju.
- » Krajnji rok za odabir i odobrenje lokalnih strategija kraj je 2017. godine. Prvi krug odabira strategija mora se dovršiti najkasnije u roku od dvije godine nakon datuma odobrenja sporazuma o partnerstvu. Budući da nema automatskog prijenosa iz tog razdoblja financiranja u sljedeće razdoblje, postojeće lokalne akcijske skupine iz fondova EPFRR i EFPR morat će predložiti nove strategije. Novi prijedlozi također će postojećim lokalnim akcijskim skupinama omogućiti da razmisle o proširenju lokalnih strategija da bi obuhvatile i druge ESI fondove.
- » U onim područjima za koja zemlje članice navedu da se na njih može primijeniti lokalni razvoj pod vodstvom zajednice, upravna tijela i zemlje članice morat će provesti korake za stvaranje kapaciteta da bi osigurali da lokalne zajednice, posebno one u osjetljivim područjima s ograničenim kapacitetima, mogu u potpunosti sudjelovati. To se može postići stvaranjem lokalnih akcijskih skupina i formuliranjem održivih strategija.

- » Potencijalne lokalne akcijske skupine trebaju pravovremeno stupiti u dijalog s odgovarajućim upravnim tijelima da bi osigurale da su njihove potrebe i problemi poznati i da se mogu uzeti u obzir prilikom osmišljavanja programa.

Dodatne informacije

Dodatne informativne popise vezane uz aspekte kohezijske politike:

http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/publication/index_hr.cfm

Dodatne informacije o regionalnoj politici:

http://ec.europa.eu/regional_policy/index_hr.cfm